

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 6. septembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 102.

Peti gospodarski kongres v Beogradu.

Na dan 3. in 4. septembra t. l. se je vršil v Beogradu kongres trgovskih, obrtniških in industrijskih zbornic in drugih najuglednejših gospodarskih organizacij cele države. Za Slovenijo sta se tega kongresa udeležili Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani po svojem delegatu g. dr. Pretnarju ter Zveza industrijskih zastopnikov ministra za trgovino in industrijo, za zunanja dela, za finance, za promet, za poljedelstvo in vode ter za šume in rudnike, dalje Narodne banke in Uprave monopolov, je kongres razpravljajal o sledečih vprašanjih:

1. Proizvodnja in izvoz tobaka (poročevalci: skopljska, sarajevska in splitska komora).

2. Način mletja pšenice (poročevalci: Centrala industrijskih korporacij v Beogradu).

3. Naše rudarstvo in izenačenje rudarske zakonodaje (poročevalci: splitska komora, Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, beograjska industrijska in sarajevska komora).

4. Cenitev našega izvoza za dobo od 1. septembra 1927 do 31. avgusta 1928.

Na podlagi poročil in razprave v plenumu in v poedinah odsekih je sprejel odsek sledečo

resolucijo:

I.

Osvajajoč vse predloge in želje, izražene v poročilih svojih šest sekcij za oceno izvoza jih peti kongres gospodarskih komor in organizacij kraljevine SHS sporoča merodajnim faktorjem, da jih sprejmejo, pri čemer pripominja, da je od njihove izvedbe v veliki meri odvisen napredek našega izvoza, pa tudi celokupnega našega gospodarstva.

II.

Kongres smatra za potrebno, da se dovoli prosto pridelavanje tobaka za izvoz v krajih, kjer obstoje naravni pogoji za proizvodnjo kvalitativno dobrega tobaka, ker bi se s tem načinom okrepila naša trgovinska bilanca, povzdignila ekonomska in davčna moč prebivalcev in ustvarilo potrebno blagostanje.

III.

Povodom pokrenjenega vprašanja o eventualnih izpremembah glede načina mletja pšenice in z ozirom na stanje letošnje žetve, smatra kongres, da ni razloga, da se izpremeni način mletja pšenice.

IV.

Kongres izraža enodušno željo, da se čimprej uveljavi enoten rudarski zakon za našo kraljevino. Prosi kraljevsko vladu, da čim preje ugodi tej želji kot državni potrebi in nacionalni dolžnosti. Pred predložitvijo definitivnega projekta Narodni skupščini je potrebno, da se vsekakor ustanovi odbor, sestavljen polovico iz rudarskih inženjerjev, polovico iz strokovnjaških pravnikov, katere predlagajo gospodarske komore in organizacije, to pa iz vseh interesiranih pokrajin naše države. Ti naj izdelajo na podlagi obstoječega projekta, vseh poročil na tem kongresu ter gradiva, ki bi se še zbralo, končni projekt rudarskega zakona, ki bi bil tak, da se more predložiti Narodni skupščini.

V.

Vpoštevaje dejansko stanje našega gospodarstva in davčno moč našega naroda, apelira kongres na kraljevsko vladu in na Narodno skupščino, da se uvede v državnem gospodarstvu največje racionalno štedenje v ta namen, da se znižajo vsa javna bremena. Osobito inzistira kongres, da se ukine prometni davek, ker je nepravilčen in za naše sedanje razmere neprimeren.

VI.

Kongres smatra, da je naš ekonomski napredek odvisen v veliki meri od dobrega strokovnega šolstva. Zato prosi kraljevsko vladu, da posveti temu šolstvu večjo pozornost kakor doslej in da izpremeni odvisen del gimnazij v šole, ki bodo dajale našemu poljedelstvu, industriji, obrti in trgovini dobre strokovne delavce mesto sedanjih intelektualnih proletarcev.

VII.

Povdarjajoč željo, da kraljevska vladu v interesu pravilnega reševanja vseh gospodarskih vprašanj naše države pritegne k sodelovanju gospodarske komore in organizacije, kongres obžaluje, da še vedno ni izvršeno ustavno določilo o gospodarskem svetu. Zato ponovno apelira na kraljevsko vladu, da podvzame vse, da se to določilo ustave čimprej izvrši.

VIII.

Predlagajoč merodajnim činiteljem vse gori navedene predloge in želje, kongresu manjka zadostnih besed, s katerimi bi povdaril, da je tako za uspešno izvršitev zgorajšnjih predlogov in želj, kakor tudi za vsak trajen napredek in za to, da se vzdrži napredno narodno gospodarstvo, bistven pogoj prilagoditev celokupne državne uprave sočasnim potrebam gospodarskega in vobče narodnega življenja in sicer tako glede duha in prakse, ki ga obvladujeta, kakor tudi njene administrativne tehnike. Ako se ta pogoj ne izpolni, je vsako smiselno in sistematično delo za pospeševanje našega narodnega gospodarstva in za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj nemogoče. Zato povdarja kongres kot svojo bistveno zahtevo v dobro naroda in države: nujno reorganizacijo celokupne državne uprave. Vse gospodarske komore in organizacije so pripravljene, da nudijo merodajnim činiteljem pri tej veliki nalogi svojo polno iskreno pomoč.

IX.

Sklicateljem kongresa se nalaga dolžnost, da predlože vse sklepe tega kongresa merodajnim činiteljem, da se izvedejo in da poročajo o doseženem uspehu na prihodnjem kongresu.

Razen te resolucije, ki je bila sprejeta soglasno, je kongres ocenil naš izvoz za izvozno dobo od 1. septembra 1927 do 31. avgusta 1928 sledeče:

Hranila	Din	819,000.000
Sadje in sadni proizvodi	Din	365,000.000
Živina in živinski proizvodi	Din	1.965,600.000
Les in rude	Din	1.506,800.000
Indust. in obrtni proizvodi	Din	515,000.000
Razni proizvodi	Din	598,500.000
Skupno	Din	5.769,900.000
Ostali neimеноvani proizvodi	Din	980,100.000
Skupno	Din	6.750,000.000

Ustanovni zbor Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč« v Ljubljani.

V posvetovalnici Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je vršil v ponedeljek 5. t. m. ustanovni zbor Trgovskega dobrodelnega društva »Pomoč« v Ljubljani. Velika udeležba je pričala, da vladu med trgovstvom in trgovskimi uslužbenci za to človekoljubno društvo izredno zanimanje.

Zbor je otvoril točno ob 9. uri predpoldne načelnik gremija trgovcev veletržec g. Ivan Gregorc, ki je pozdravil navzoče, ter se jim zahvalil za številno udeležbo. V svojem izčrpnem poročilu o delovanju pripravljalega odbora omenja, da je gremijalni odbor že dne 10. junija t. l. razpravljajal o ustanovitvi tega društva. Uvidevši važnost je takoj sestavil pripravljalni odbor, ki naj izdela in pripravi pravila ter ukrene potrebno, da se z delovanjem društva čimprej prične.

Ugotavlja, da je ustanovitev tega društva zahtevala mnogo dela. Vsa gremijalna načelstva v ljubljanski oblasti so ustanovitev toplo pozdravila in obljubila vsestransko pomoč. Sestava pravil je zahtevala mnogo truda začasnega odbora, ki je s tem pokazal, da se ne ustraši nikakega dela v dobrobit trgovstva in nameščencev. Nadalje omenja, da je pozvalo vse člane in trgovske nameščence k pristopu deloma osebno, deloma potom gremijev. Uspeh je bil za ta kratek čas zelo zadovoljiv. Ker je društvo začelo z rednim poslovanjem upa, da se bodo prijavili še vsi oni, ki so bili povabljeni in tega doslej še niso storili.

V svojem nadaljnjem govoru povdarja, da je vsak začetek težaven, da naleti vsak pokret v začetku na razne ovire, vendar se ni odbor tega ustrašil, nadaljeval je v prepričanju, da mu je uspeh vsestransko zagotovljen. Ko je odbor videl, da se je prijavilo že toliko članov, je sklical današnji ustanovni zbor, kojega udeležba pričča, da bo društvo uspevalo. Začasna pravila

so se razposlala vsem članom v vednost s prošnjo, da pošljejo eventualne izpreminjevalne predloge. Omenja nadalje, da je določitev občnega zbora naletela pri raznih članih do kritike, češ da je neprimerno sklican. Povdarja, da je odbor vse te okolnosti z ozirom na zunanja zastopstva upošteval in določil današnji dan.

Konečno omenja g. Gregorc, da je začasni odbor delal s vso vnmemo, v dobri veri, da koristi ne samo članom v Ljubljani, temveč tudi članom izven Ljubljane. Bodoča naloga odbora je, da dela tudi v bodoče v pravcu medsebojne pomoči in vzajemnosti, da se delokrog tega društva razširi v taki meri, da bo članstvu oziroma dedičem umrlih članov donasalo izdatno podporo.

Izreka v imenu zbora in vsem onim sodelovalcem, ki so pripomogli do ustanovitve tega društva, najtoplejšo zahvalo in prosi nadaljne naklonjenosti.

Nato so se prečitela pravila, ki so v bistvu odgovarjala vsem zahtevam tega društva, z nekaterimi malimi izpremembami. Sprejeta pravila bomo objavili v prihodnji številki »Trgovskega lista« v celoti. Pri obravnavanju pravil se je razvila mestoma živahna debata, v katero so posegli gospod Seljak, Arhar, Tory, Lajovic, Kovač, Kavčič, Pavlin, Franchetti, Železnikar, Krek in drugi.

Nato se je prešlo na obravnavanje proračuna. G. gremijalni tajnik Šmuc prečita proračun, kateri izkazuje ter izčrpano pojasni vse izdatke ustanovnih in upravnih stroškov. Ker se vrši redni občni zbor tega društva že meseca januarja prihodnjega leta se proračun, ki je sestavljen za mesec september, oktober, november in december, soglasno brez debate odobri. Vsa natančna pojasnila k proračunu dokažijo vsi člani potom posebne okrožnice.

Pri volitvi odbora, ki posluje v smislu sklepa občnega zbora le do prihodnjega rednega občnega zbora, so

NAŠ UVOZ V JUNIJU.

Generalna direkcija carin je objavila statistične podatke o našem uvozu v juniju, ki je znašal 117.956 ton v skupni vrednosti 535,897.461 Din. Lani v juniju je znašal naš uvoz 107.914 ton v vrednosti 646,374.274 Din. Po teži je torej naš uvoz narastel za 10.042 ton (9.3%), po vrednosti pa padel za 110,476.786 Din (17.09%).

V prvem polletju letošnjega leta smo uvozili 526.614 ton v vrednosti 3.375 milijonov 685.039 Din, dočim je znašal naš uvoz v istem razdobju lanskega leta 593.206 ton v vrednosti 3.782,094.549 Din. V prvem polletju letošnjega leta je torej naš uvoz v primeri z lanskim letom nazadoval po teži za 30.592 ton (3.16%) po vrednosti pa 406,409.510 dinarjev (10.75%). Kljub temu, da je naš uvoz tako znatno nazadoval, je pa trgovinska bilanca v prvem polletju letošnjega leta zaključila s pasivom v znesku 369 milijonov 870.692 Din.

Prodaja soli. Z dnem 1. septembra 1927 je oddana veleprodaja soli v zakup. Po naših informacijah je zakupnik veleprodaje soli za ljubljansko in mariborsko oblast g. Vlado Radan iz Zagreba. Trgovci iz Ljubljane in okolice dobivajo še nadalje sol v skladišču soli v tobačni tovarni v Ljubljani, niso pa upravičeni jo na debelo prodajati v kraje izven mesta Ljubljane in političnega okraja Ljub-

ljana-okolica. Oblastni monopolni inspektorat v Zagrebu je potrebno odredil, da bo finančna kontrola obveščena o vsakem večjem nakupu soli od strani trgovcev iz Ljubljane in okolice, da bo tako v položaju kontrolirati, je-li dotičnik ni prodal soli v rajone, ki so v zakupu. Opozorjamo interesente na to odredbo, da si ne nakopljejo nepotrebnih neprimlik.

Reorganizacije naše trgovske agencije v Budimpešti. Reorganizirana naša poobl. trgovska agencija v Budimpešti je začela poslovati v novih prostorih: V Vilmos csasfar ut. 26/II-8 (telefon: Terez. 103-19, telegr.: Jugag.). Ustanova daje informacije o gospodarskih in prometnih razmerah z Madžarsko. Obiskovalcem je na razpolago soba z dnevniki in revijami, pis. stroj, telefon in druge poslovne potrebnosti. Potnikom preskrbuje tudi hotelske sobe po zmernih cenah.

Ljubljanska borza.

Tečaj 5. septembra 1927	Povpr. število Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13'51	13'54
Curiah 100 fr.	1094'—	1097'—
Dunaj 1 šilling	7'9925	8'0225
London 1 funt	275'85	276'65
Newyork 1 dolar	56'65	56'85
Praga 100 kron	168'05	168'85
Trst 100 lir	307'45	309'45

bili izvoljeni sledeči gg. Ivan Gregorc, A. K. Kregar, Josip Kavčič, Ivan Železnikar, Gvido Čadež, Karol Seljak kot zastopnik trgovskih potnikov, Richard Tory in Josip Krek kot zastopnika pomočniškega zbora, Julij Deu kot zastopnik bančnih uradnikov, Franjo Šfiligoj, uradnik Gospodarske zveze, Anton Stergar, načelnik gremija trgovcev v Kamniku, ter Konrad Elsbacher, načelnik gremija trgovcev v Laškem. Namestnikom: gg. Ivan Bahovec, Franc Pavlin iz Ljubljane, Stanko Lenarčič, načelnik gremija trgovcev v Logatcu, I. Kastelic, načelnik gremija v Novem mestu, J. Divjak, načelnik gremija v Ribnici ter gospod Arhar, zasebni uradnik. Revizorjem: gg. Emil Lajovic in Anton Kovač.

V imenu zborovalcev izreka gospod Emil Lajovic pripravljalnemu odboru za njegov trud in vestno delovanje pri tej človekoljubni akciji najtoplejšo zahvalo ter prosi vse navzoče, da med članstvom širijo akcijo za pridobivanje novih članov.

Nato je g. Ivan Gregorc zaključil lepo uspeli ustanovni zbor ter se navzočim ponovno zahvalil za udeležbo.

Za znanstveno organizacijo dela.

V Rimu se vrši od 5. do 8. septembra t. l. III. mednarodni kongres za znanstveno organizacijo dela.

Kaj naj bi bil predmet takega kongresa?

Prvi, ki je znanstveno proučeval delo, je bil F. W. Taylor, osnovatelj posebnega sistema dela, pravi sin Amerike, kjer nima možnost nikakih meja. F. W. Taylor je pri svojih študijah dela opazil, da se ogromno človeške energije zgublja brez haska za človeka ter brez koristi za delavca samega. Neglede na to, da se je pripravljajal za visokošolske študije, se je sam lotil ročnega dela, vstopil je kot učenec v železarno ter se tu izvežbal kot modelni mizar. Ker si je hotel izboljšati položaj, je kmalu nato leta 1878, vstopil kot delavec v neko tovarno strojev, kjer je prišel kmalu v pisarno. V pisarni mu ni prijalo, šel je zopet na delo kot železostugar, kjer je bil boljše plačan kot v pisarni. Po delavnicah se je povečini delalo na akord.

Brzina dela je bila med delavci samimi točno predpisana in ni se smelo več producirati kot je znašala gotova mera. Taylor je to opazil, začel proučevati delo in čas ter na podlagi tega si je postavil gotova pravila. Odstranil je vse, kar ga je oviralo pri delu, proučil je natančno orodje, gibe, material in stroje ter na podlagi teh študij izboljšal način produkcije in istočasno tudi položaj delavca. Spočetka

je delavstvo v Taylorju videlo svojega zagrozenega sovražnika in le po mnogih stavkah in sabotažah je končno priznalo, da se z novim sistemom dela njegov položaj boljša in da v istem času in pri manjših naporih več zasluži. Pri vsakem delu, zlasti pa pri mehničnem, se izgubi mnogo moči brez potrebe. Taylorjevo načelo sloni na stavku Ostwaldovom: »Ne trajte energije, uporabljajte jo!« In da se mož pri delu ne trudi, je potrebna organizacija dela: razdelitev in dodelitev.

Pri delu igrajo veliko vlogo orodje, stroji, temperatura in nebroj drugih reči. Vse te momente je treba spraviti v sklad z delom in to tako, da človeka preveč ne izmučijo, oziroma skrajšajo napore na minimum in da istočasno producira delavec boljše in več zasluži. To pa je mogoče doseči samo z natančnim študijem dela, časa, ki se uporabi za delo in gibov, izvršenih pri tem delu. Od gibov zavisi mnogo, kajti ti vzamejo $\frac{3}{4}$ časa po nepotrebnem in utrujajo čez mero. Izvršili so se tozadevni poizkusi, ki so se obnesli prav dobro.

Tudi Evropa je začela v zadnjem času posvečati več pozornosti znanstveni organizaciji dela in to iz enostavnega razloga, da si s tem pomaga iz krize, s tem, da zviša konkurenčno zmožnost svojih proizvodov. Človek mora znižati proizvodne stroške na minimum, uporabiti mora vse vede in znanosti, da čimbolj izkoristi sirovine, silo in trg. Ta moderna znanost se vsiljuje povsod: v industrijske obrate, v trgovine, v urade itd. Smotrena uporaba človeške energije ter naravnih sil za izboljšanje položaja, po edinih in skupnosti je edina pot da pride človek do boljšega zaslužka v krajšem času in z manjšim naporom, konzument pa do cenejših produktov.

Delo kongresa v Rimu bomo zasledovali in ob koncu poročali o rezultatih.

Odkupne pošiljke v prometu z Nemčijo.

Po sporazumu z nemško pošto upravo se uvede s 1. septembrom 1927 med našo državo in Nemčijo vzajemni promet z odkupnimi priporočenimi pismi in paketi. Ta služba se uvede na podoben način kakor v prometu z Avstrijo, t. j. izterjani odkupni zneski se bodo vplačevali v naslovni državi na čekovni račun, katerega bo označil pošiljatelj odkupne pošiljke. To poslovanje se bo vršilo v smislu ministrskega odloka.

A. Promet iz naše države v Nemčijo.

1. Pošiljatelj odkupne pošiljke iz naše države v Nemčijo, ki želi, da se izterjani odkupni znesek vpiše v korist čekovnega

računa pri nemškem čekovnem uradu, mora na pošiljko — pri paketih tudi na spremnico — napisati odkupnino v markah (Reichsmark).

2. Poleg tega mora pošiljatelj na pošiljko in na spremnico izpod odkupnega zneska napisati, na kateri račun naj se izterjani odkupni znesek vplača, in sicer takole: »A porter au crédit du compte de chèques de ...« ali v nemščini: »Zur Gutschrift auf Postscheckkonto ... (mesto čekovnega urada) Nr. ... (številka čekovnega računa) des ... (ime lastnika računa) in ... (bivališče imetnika računa).

3. Pošiljatelj mora plačati razen običajnih pristojbin (težna pristojbina, priporočnina, pri paketih tudi vrednostna pristojbina) še posebno pristojbino v znesku 1 dinarja. Ta pristojbina se zaračuna prav tako v znakah na pismu oziroma na spremnici.

4. Nemške pošte bodo od izterjane odkupne vsote odbijale stalno pristojbino 20 pfenigov in nakazniško pristojbino po tekle lestvici:

od 10 mark odkupnine	10 pfenigov
» 25 »	» 15 »
» 100 »	» 20 »
» 250 »	» 25 »
» 500 »	» 30 »
» 750 »	» 40 »
» 800 »	» 50 »

5. Odkupno pošiljko mora sprejemna pošta opremiti z odkupnim nalepnim listkom »Remboursement« (obrazec P. številka 7.).

6. najvišja odkupna vsota za Nemčijo je 800 mark.

B. Promet iz Nemčije za našo državo.

Ta služba se bo pa vršila prav tako in po istih določilih kakor za odkupne pošiljke iz Avstrije za našo državo.

Občni zbor Pomočniškega zbora Gremija trgovcev.

V petek, 2. t. m., se je vršil v mali dvorani Trgovske zbornice občni zbor Pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani, ki ga je ob priložni članski udeležbi otvoril predsednik Zemljiš s pozdravom na navzoče zborovalce, zastopnika obrtne oblasti komisarja g. Čehuna in oba zastopnika Gremija gg. Derendo in Železnikarja.

V svojem predsedniškem poročilu je jasno očrtal delovanje v preteklem letu in pojasnil, zakaj se občni zbor ni vršil že preje. Kakor znano, je sklical zbor skupno z drugimi organizacijami meseca novembra l. l. protestno zborovanje radi Trgovske bolniške blagajne in so imele tozadevne resolucije in intervencije popoln uspeh, ker je s 1. aprilom t. l. dobila ta blagajna zakonito podlago. Zato smo čakali, da se v miru in preudarno končajo predela za občni zbor, v katerih sodelujejo tudi naši zastopniki, ki se bo vršil koncem septembra ali začetkom oktobra.

Storjeno je bilo ogromno delo, ki bo rodilo bogate sadove, in v kratkem se bomo že mogli baviti s podrobnostmi, kako urediti to blagajno, da bo delovala v vsestransko zadovoljstvo. Z vsem svojim delom je odbor dokazal, da je izvršil svojo dolžnost v polni meri in še več kot je bilo v danih razmerah mogoče.

Tajnik g. Urbančič je v svojem poročilu podal pregled podrobnega dela v preteklem letu. Vprašanje delovnega časa se še ni premaknilo z mrtve točke iz razloga, ker še vedno ni izšel pravilnik k Zakonu o zaščiti delavcev in nameščencev in ga vsaka vlada zavrača. Sicer je res, da je stvar nemogoče urediti za vso državo enotno vsled različnih lokalnih razmer, posebno v pogledu trgovine, vendar bi se z dobro voljo in delom dalo vse doseči. Pri nas v Sloveniji stojimo tozadevno dobro, razen ne-

kaj izjem malih trgovcev, kar pa bo novi pravilnik popravil, ker se bo kršilce občutno kaznovalo. Odbor je bil že ponovno vprašan, če bi v svojih zahtevah kaj popustil, vendar pa to dosledno izključuje in ostaja pri zahtevi osemurnega, za špecerijo in delikateso pa deveturnega delavnika.

Svojo osobito pažnjo posveča odbor že od nekdaj vprašanju trgovskih vajencev in vajenk in brezposelnosti ter je dosegel predvsem, da se zahteva najmanjša predizobrazba 2 razredov srednje šole, da se je pouk na gremijski šoli reorganiziral in ga nadzira potom svojega zastopnika v šolskem odboru. Gospodar, ki nima pomočnika ali prodajalke, sme imeti samo 1 vajenca, oni pa, ki imajo enega ali več pomočnikov, pa največ dva vajenca. Dosegli smo, da se vajence, ki ne bodo že v začetku pokazali dovolj umevanja za učenje v trgovini in šoli, izključi iz učenja in šole, in se bodo že s prihodnjim šolskim letom uvedle za izučene vajence praktične in teoretične preizkušnje, vsled česar bodo morali gospodarji uporabljati vajence le v trgovini, vajenci pa se bodo morali kar najresnejše posvetiti pouku.

Zahtevamo uvedbo pogodbe, da mora vsak gospodar obdržati vajenca po izučanju najmanj še 1 leto v službi. Sčasoma bomo zahtevali za vajence še večjo predizobrazbo, s čemur se strinja tudi učiteljski zbor, da bomo tako dosegli kar najboljši trgovski naraščaj. Več pažnje se bo v bodoče posvečalo posebno učenju tujih jezikov, kar je za trgovino eminentne važnosti in bo precej omililo brezposelnost, ker bo s tem znatno napredovala produkcija vsestransko zmognih, dobrih in uporabljivih moči.

Brezposelni se podpirajo potom Delavske zbornice, kjer imamo svojega zastopnika, žal pa se komaj izučeni ne

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Ustanovitev društva.

Ustanovitev društva je dejanje, ki izhaja od prizadetih strank samih in ne od oblasti. Enotna volja, izražena v sklepu ustanovnega običnega zbora, je oni ustanovni čin, ki pokliče društvo v življenje. Pravno podstavo društvu obstoji torej ne tvori več, kakor pred letom 1867, dopustilo ali koncesija, izdana od upravnega oblasti. Sedanji zakon uvaja temu nasprotno prijavni sistem: društvena pravila in namen, osnovati društva je treba zgolj prijaviti velikemu županu odnosno ministru. Vloga, s katere se to stori, torej ni prošnja, ampak samo prijava. Upravni akt, s katerim se jemljejo pravila in pa naznanila o nameravani ustanovitvi društva na znanje, je samo deklarativni akt, samo posvedočba, nikakor pa ne konstitutiven upravni akt.

Podlaga vsemu društvu delovanju so njegova pravila. V njih se zrcali smer društvenega delovanja, na katerega so se zedinili bodoči društveniki.

Ta pravila je smatrati za pogodbo, ki ustvarja med društveniki pogodbeno pravo; ona je v mikrokozmu te družabne tvorbe njena ustava, na katero se gradi, na kateri sloni vse društveno delovanje. Naš zakon posveča tej zgradbi prav posebno, skoraj preveliko pozornost. Zelo mnogo stvari in odnošajev zahteva, ki naj bodo urejeni v društvenih pravilih. Načrt našega novega društvenega zakona se zadovoljuje n. pr. v § 2. zgolj s sledečimi zahtevki:

- Ime, smoter in sedež društva.
- Načelstvo in zastopstvo društva na zunaj.
- Namemba društvene imovine za slučaj prenehanja.

Sedaj veljavni društveni zakon pa zahteva poleg tega še:

Način ustanovitve in obnove društva, pravice in dolžnosti članov, pogoje veljavnih sklepov, odpravkov in oglasov,

način, kako se poravnava prepri, nastali iz društvenega razmerja.

določbe o razdružbi.

1. Da se navede ime društva, to v sedanjem društvu zakonu ni izrečno določeno, ampak je samo po sebi umevno, ker je društvo kot juridična oseba nosilec pravic in dolžnosti. Kakor vsaka oseba, se mora tudi društvo že na zunaj izrečno razlikovati od vsake druge juridične osebe, kar se

v vsakdanjem družabnem življenju običajno vrši le z naslovom.

Tako upravno oblastvo lahko iz tega formalnega razloga prepove ime novega društva, ako je popolnoma enako z imenom že obstoječega društva, ker so potem zamenjave lahko mogoče in ker si je prvo društvo pridobilo pravico, ki se mora ščititi.

Ime društva mnogokrat že kaže na njegov smoter. Ako se naziva društvo n. pr. akademsko, smejo njega člani biti samo visokošolci. Nasprotna določila v statutih so nedopustna. Isto velja za obrtniška, zdravniška, profesor-ska, oficirska itd. društva. Če kaže že ime na protizakoniti, protipravni ali državni nevarni smoter, se pravila samo radi tega lahko prepovedo. Nasprotno pa se ne more prepovedati društvenih pravil samo raditega, če ime društva z vsebino pravil ne soglaša.

2. Tudi sedež društva je važen, ker se po njem ravna krajna pristojnost društvenega oblasti. Ako menja društvo svoj sedež, ki je določeno označen v pravilih, je to smatrati za spremembo pravil, ki se mora takoj prijaviti društvu oblasti. Da se izognejo vednim spremembam pravil v tem oziru, si pomagajo nekatera društva s splošnim določilom, da je sedež društva bivališče vsakokratnega predsednika.

3. Ena najvažnejših določb je označenje namena. To je tista točka, ki daje oblastvo pravico, da društvo prepove. Po § 6 ima oblastvo za to pravico, ne pa dolžnost. Zgodi se torej lahko, da oblastvo vzlic protizakonitosti, protipravnosti itd. društvenih pravil ne prepove. Navajati tu oblastvo na njegovo dolžnost, ni stvar stranke, ampak le stvar nadzorstvenih oblasti. Pritožba katerekoli stranke zoper to, da se društvo iz javnih, v zakonu navedenih razlogov ni prepovedalo, ima vedno le značaj nadzorstvene pritožbe, ne daje torej stranki nikake pravice, da izve, ali in kako je višje oblastvo to pritožbo rešilo.

Običajno pa se bo oblastvo te svoje pravice v varstvo državnih ali javnih interesov skoraj gotovo vedno tudi poslužilo, če posname iz pravil, da je namen ali pa uredba društva protizakonita, protipravna ali pa državni nevarna. Kaj je v danem primeru podvajati pod te pojme, to je prepuščeno prostemu preudarku oblasti. Vendar je jasno, da se mora ta prosti preudarek opirati na določno ugotovljene činjenice. Ti činjenice je ugotoviti iz pravil samih, nikakor pa ni dopustno, da se društvo označi za v bodoče »protizakonito ali državni nevarno« zgolj zato, ker bi po mnenju oblasti utegnili izrabiti svoje delovanje v takem pravcu.

(Dalje prihodnjič.)

more dajati podpor, za kar pa bomo skušali doseči remedium. Odbor ima svoje zastopnike dalje tudi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, pri Trgovski bolniški blagajni in v Pokojninskem zavodu, ki se s pridom udeležujejo, posebno v vprašanju splošnega starostnega zavarovanja, bolovanja v bolnicah v II. razredu, zidanja sanatorija, zdravljenja članstva preko zakonitih terminov, za kar se bo ustanovil poseben fond itd. Sčasoma in s složnim delom bo mogoče vse doseči, toda z glavno skozi zid ni mogoče. Imamo sicer nasprotniki, toda naš odgovor na njihovo brezplodno in nepremišljeno zabavljanje je neumorno pozitivno delo in doseženi lepi uspehi. Mi iščemo vedno stike z delodajalci, ker le s sporazumnim delom je mogoče doseči zahtevane cilje in zadovoljitev stanovskih potreb, zakaj naše stališče je povsem drugačno od onega navadnih delavcev, ki pridejo in gredo, mi pa smo zaupniki naših poslodavcev in moramo delovati v soglasju z njimi.

Dokalde smo pobirali lansko leto za l. 1925, vendar je bil uspeh slab (komaj 2120 Din), in ni zadostovalo niti za kritje stroškov. V bodoče bo treba denar brezobzirneje iztirjevati, osobito, ker je večji del namenjen za brezposelne in malenkostni znesek (24 Din) pač lahko vsakdo utrpi, zakaj, kar da Delavska zbornica, je premalo.

Občni zbor je obe poročili soglasno odobril. Čula se je sicer kritika, posebno od strani najmlajših, vendar za očitke ni bilo tehtne podlage, kar sta dokazali v polni meri obe gornji poročili o intenzivnem delu in doseženih uspehih. Medsebojna kritika je na vsak način zdrav in koristen pojav v vsaki organizaciji, zakaj več oči več vidi. Razveselivo dejstvo je to zanimanje posebno od strani onih nameštencev, ki so se v prvih povojnih letih za naš pokret zanimali, pozneje pa je to zanimanje ponehalo in se žal ni pokazalo vse do letošnjega občnega zbora. V ta namen bo v

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev, šolski odbor v Ljubljani, ponovno naproša vse člane, ki zapostujejo vajence, da v bodoče naj ne sprejemajo takih vajencev, ki niso dovršili dveh razredov srednje ali meščanske šole ali 8 razredov osnovne šole. Vajenci se sprejemajo le še do 10. t. m. Po tem terminu se ti pod nobenim pogojem ne bodo vpisali več v gremijalno šolo. — Šolski odbor.

Trgovina.

Razstava in velesej v Osijeku se vrši od 8. do 18. septembra t. l. Legitimacije dobijo interesi tudi v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Bombaž. Do konca avgusta so šle cene bombaža še kar navzgor in so dosegle naprimer v Newyorku skoraj 23 centov napram 13 centom v začetku leta; to je 75 odstotno zvišanje. Pri tem je značilno dejstvo, da se je večina predilnic založila z bombažem še pravočasno, tako, da povpraševanje sedaj in v bližnji bodočnosti ne more biti več posebno veliko. Zato računijo v tekstilnih krogih vseeno s tem, da bo krivulja cene svoj višek kmalu dosegla in da se bo obrnila nato navzdol. Hkrati hočejo farmerji svoje blago brezpogojno že pred zimo prodati, in je tudi to znak, da hausse ne bo več dolgo trajala.

Češkoslovaško trgovsko brodovje. Svoj čas smo poročali po berlinskih listih, da se vršijo med češkoslovaško in angleško finančno skupino pogajanja o ustanovitvi plovne družbe, ki naj bi zgradila nekaj trgovskih ladij, koje bi pod češkoslovaško zastavo prevažale blago. Informacije na vseh pristojnih mestih so do gnale, da je neka angleška ladijska družba pred letom dni nasetovala češkoslovaški vladi gradbo trgovskega brodovja; družba je ponudila, da bo dobila večino potrebnega kapitala proti 10-odstotnim obrestim. Češkoslovaška ministrstva za zunanje zadeve, za finance in za trgovino so se pečala s tem vprašanjem, a so vsi zadevi odložila in niso več razpravljala o nji. V zvezi s tem bi se bili morali namreč pogajati tudi o prostih conah v Hamburgu in Stettinu, ki so Češkoslovaški zajamčene po mirovnih pogodbah, katero vprašanje pa zaenkrat še ni aktualno.

kratkem sklicana potom objave v časopisih širša anketa, kjer bo mogel vsak zainteresirani tovariš iznesti svoje mnenje in predloge.

Med raznoterostmi se je razvila posebno živahno debata o akciji, ki se je podvzela od strani trgovskega društva »Merkur« in ki se ji pridružujeta Gremij trgovcev in Pomočniški zbor z vso vnemo in zanimanjem, da se namreč, če le mogoče do letošnje jesenske velesejske razstave ali pa vsaj do Božiča priredi tečaj za aranžiranje izložbenih oken po vzgledu večjih mest v inozemstvu. Tajnik Trgovskega gremija gosp. Šmuc je smisel te akcije pojasnil in pozval navzoče, naj se vsak s pametnim in izpeljivim predlogom predstavi odboru, ki bo vsak tak predlog tudi uvaževal, ker le znanje nekaj velja in nespособnost dela življenje težko.

Občni zbor je pozdravil na to še zastopnik Gremija trgovcev g. Derenda, ki je naglasil, da gre trgovstvo vedno na roko pomočniškemu pokretu in ga podpira z vsemi svojimi močmi, bodisi finančno, bodisi moralno, kajti zaveda se, da le dober trgovski naraščaj in sposoben, zadovoljen uslužbenec moreta s svojim delom pospeševati njegovo blagostanje. Le s složnim delom je mogoča lepša eksistenca in bodo v bodoče v samem zasnutku nemogoči taki slučaj, ki se žal danes dogajajo. Gotovo pa je, da zahteva vsak gospodar od svojega nameštencea le dobro delo. Odobrava prireditve aranžerskega tečaja in navaja vzgled, kako sijajne dohodke ima pri nas izvežban aranžer izložbenih oken, ki zasluži v treh dneh več, kakor pa trgovski pomočnik cel mesec, in to zato, ker ni mamo zmorne konkurence med pomočniki. Potreba aranžerjev je pri nas velika, zato naj se prijavi za nameravani tečaj čim več pomočnikov, posebno pa oni, ki so brezposelni.

S pozivom k složnemu, skupnemu delu v bodočnosti je zaključil predsednik g. Zemljič dobro uspeli občni zbor.

* * *

Mednarodni trg cevi. Francosko-belgijsko-saarska eksportna zveza cevi, ki obsega 14 francoskih, 4 belgijske in 2 saarske tvrdke, je po poročilu strokovnega lista »Usinec« v zadnjih tednih svoj eksport izdatno zvišala in sicer na mesečno povprečnost 10.000 ton. Seveda se je moglo izvršiti to le s primernimi koncesijami glede cen. Položaj trga cevi je mednarodno zelo neugoden. Na slabi prodaji trpijo vsi trgi; pritožuje se prav

tako francoska in belgijska kot nemška in angleška industrija. S tem je dobil konkurenčni boj precej ostre oblike.

Industrija.

Avstrijska industrija kosā. — Vsled meznega konflikta v tej industriji je stopilo delavstvo v Dolnji in Gornji Avstriji, v Štajerski in Koroški v štrajk, nekaj več kot 2000 oseb. Položaj industrije kosā je postal nekoliko težavnejši, ker nastopajo zmeraj nove konkurenčne tvrdke, ki delajo avstrijskemu eksportu sitnosti ali ga pa celo onemogočijo. Tako gradijo sedaj na Poljskem veliko tovarno kosā, ki bo začela že letos obratovati. Doslej je krila Poljska svojo potrebo na kosah deloma v Avstriji. Nova tovarna pa ne bo krila samo poljske potrebe, temveč se bo preko tega posvetila tudi eksportu. S tem bi trpel avstrijski eksport v Rusijo, ki je bil doslej v avstrijskem izvozu kosā na prvem mestu in ki je dosegel v vpoštev prihajajočih četrtletjih več kot polovico vsega izvoza. Drugi odjemalci avstrijskega blaga so Italija, Rumunija, Češkoslovaška in Nemčija. Sedaj je mrtva sezija; a obrati, kjer ni štrajka, delajo za zalogo.

Češkoslovaški sladkorni kartel. Tvorba češkoslovaškega sladkornega kartela je pred novimi težkočami in so se pojavile pri zadnjih pomenkih zopetne komplikacije, ki imajo svoj glavni vzrok v vprašanju razdelitve kvote. Za enkrat se bodo najbrž zadovoljili s provizorijem in se bo v prihodnjem tednu o tem odločilo.

Denarstvo.

Japonske banke imajo dosti denarja. Mesto Osaka je najelo pri banki Mitzui 19 let tekoče šestodstotno posojilo v znesku 73.8 milijonov jenov, najbrž po tečaju 95%. To je največje posojilo, ki ga je izdala doslej ena japonska banka sama. Pripravljenost banke Mitzui, da prevzame to posojilo, je posledica izdatnih sredstev, s katerimi razpolagajo sedaj japonske velebanke in ki jim jih je privredla zadnja panika; o tej paniki smo že pisali.

Milijonski dobički Francoske banke. Banque de France in Francoski zakladni urad sta tekom prvih letošnjih sedmih mesecev dosegla iz deviznih transakcij ca 600 milijonov frankov dobička. Zneski zlatih valut znašajo 22 milijard frankov, od kojih razpolaga banka z 12 milijoni, zakladni urad z 10. Glavni del tvorijo dolarske in funtne menice, pa tudi skandinavski, švicarski in nemški mečnični material.

Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« od 17. do 26. septembra 1927 na prostoru Ljubljanskega velesejma.

Pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni« od 17. do 26. septembra 1927 bo nudila mnogo lepih stvari. Gotovo najlepša pa bo vrtnarska razstava »cvetje v jeseni«, ki bo obsegala cel paviljon »J«. Priredi jo ljubljanski vrtnarji, ki se zanj najživahneje pripravljajo. Ljubitelji cvetja bodo videli kako velik napredek so dosegli naši umni vrtnarji v enem letu. Med drugim bodo gotovo vzbujale največjo pozornost različno sijajno okrašene nize, ki bodo kazale, kako jih treba opremiti ob raznih slavnostnih prilikah. Vsak obiskovalec bo gotovo zadovoljen s prireditvijo, ki ga bo vedno znova vlekla, da si jo ogleda.

Najkrasnejšo benečansko nošo boste videli prvič v Ljubljani dne 18. septembra pri reviji narodnih noš. Tudi pri nas še skoro nepoznana prekmurska noša tekmuje ta dan z vsemi že prijavljenimi. Med temi se bo videlo cele skupine iz raznih pokrajin. Tekmovali ne bodo samo posamezniki, temveč kraj s krajem, kar daje še živahnejšo pobudo za čim večji uspeh posameznika ali skupin. Za to revijo narodnih noš vlada največje zanimanje, ki se stopnjuje od dne do dne in s smelostjo trdimo že danes, da bo ta revija, sodeč že po prijavah, do sedaj, ena najimpozantnejših in največjih.

Mlekarstvo na letošnji »Pokrajinski razstavi« v Ljubljani. Ne le praktični mlekarji, ki predelavajo mleko

v maslo in sir, marveč tudi lastniki mlekarne, odnosno odborniki mlekarstvih združenj so čisto trdno prepričani, da so njihovi mlečni izdelki najboljše. Le s kakovostnimi tekmami na razstavah je mogoče taka čisto povsem zmožna prepričanja uspešno ovreči in otvoriti pot k izboljšanju izdelkov. Na razstavah lahko vsakdo sam primerja dobroto svojih izdelkov napram dobroti izdelkov drugih domačih ali tudi inozemskih na svetovnem trgu že vpeljanih mlekarne ter odloči smernice sprememb v svoji izdelovalni tehniki. Vsaka šola pa nekaj stane. Udeleževati se razstav, bodisi kot sodelujoč, bodisi kot gledalec, je moralna dolžnost vsakega posameznika, ki se bavi z mlekarstvom. Razstava predstavlja najcenejšo in posebej še za mlekarstvega praktika in kmeta najboljše šolo. Zato vsi mlekarji na obisk v Ljubljano od 17. do 26. septembra 1927.

Vinarstvo in kletarstvo bo na letošnji Pokrajinski razstavi polno prišlo na svoj račun. Razstavljena bodo najboljše sorte vina, poleg tega pa tudi razni kletarski aparati in pripomočki za čiščenje vina, za merjenje sladkorja, alkohola in kisline v moštu in vinu, naprave za žvepljenje sodov. Dalje razne grozdne stiskalnice, mreže za rebljanje, kipne vehe, sterilizatorji za ohranjanje zdravega vina itd. Vsak naš vinogradnik in kletar ima toraj vzroka dovolj, da si ogleda razstavo.

Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«!

VELETRGOVINA
kolonijalne
in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA
sveže pražene kave,
mletih dišav
in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

Carina.

Pojasnilo o ocarinjanju antracita ob uvozu. Zaradi pravilnega ocarinjanja antracita je dal minister financ carinarnicam na podstavi člena 23. v predlogu zakona o obci carinski tarifi sporazumno z ministrstvom za trgovino in industrijo in z generalno rudarstveno direkcijo, nadalje po zaslišanju carinskega sveta tole pojasniti: »Če se ugotovi z analizo, da ima premog vse lastnosti, določene za antracit, izparljivih snovi pa več nego 8%, se smatra za antracit, ako se uvozi iz premogovnika karboniforne formacije, ki ima v svojih plasteh izključno antracit. Zato mora predložiti uvoznik v tem primeru carinarnici potrdilo pristojnega rudarstvenega oblastva izvorne države, iz katere se jasno vidi, v katerem premogovniku je bil dotični premog izkopen, kakor tudi potrdilo ministrstva za šume in rudnike — generalne direkcije — o tem, da ima dotični premogovnik po karboniforni formaciji izključno antracit, odnosno antracitu podoben premog.«

Promet.

Ogrski manjka vagonov. Začetek žitne in sladkornopešne kampanje stavi na ogrske državne železnice velike zahteve, ki jih železnice ne morejo zadovoljiti. V prvi vrsti se pogajajo z nasledstvenimi državami o prepustitvi vagonov; dalje so državne železnice pozvale gospodarske kroge, naj izvedejo v jesenskih mesecih samo najvažnejše transporte in naj ne zahtevajo preveč vagonov. Od septembra naprej naj se na minimum reducira prevažanje kamenja za gradbene svrhe, prevažanje kuriva, premoga itd. Na ta način bi se žitna kampanja lahko gladko izvršila in bi se odpravili transporti sladkorne pesi še pred nastopom zmrzali. Enake težkoče se pojavijo vsako leto redno tudi na Poljskem, kjer imajo pa svoje posebne metode; izposojenih vagonov ne dajo nazaj in prometujejo z njimi kar naprej. Seveda so potem nove prošnje za vagone brez uspeha.

RAZNO.

Bodoča žitna politika poljske vlade. Poljska vlada je sklenila potrebne odredbe, da prepreči prevelik izvoz žita v novem letu pridelka. Vemo, da je lani Poljska kljub slabi letini prodala toliko žita; da ga je morala nato v zadnjih mesecih pred novo letino sama kupovati; poleg žita pa posebno še moko. In vsi ti nakupi so se vršili po dosti višjih kot po prejšnjih prodajnih cenah. Sedaj je ministrski svet podaljšal že obstoječo prepoved za izvoz rži ter bo vpeljal višjo izvozno carino na druge žitne vrste in na krmila. Sicer je bil pa po poročilih statističnega urada letošnji pridelek izredno ugoden in je skoraj v vseh žitnih vrstah za 12 do 15 odstotkov višji kot povprečno v letih 1921 do 1925. Če bo ostal kakšen eksportni previšek, ga bo smela eksportirati samo državna Agrarna banka; tako je sklenil ministrski svet. Banka bo napravila državno žitno rezervo, ki naj služi za slučaj pomanjkanja na domačih trgih kot zaloga, sicer pa naj bo na razpolago za eksportne namene.

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlyn za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.

Telefon št. 2666.

Rusi in poljska tobačna uprava. Poljska tobačna monopolna uprava hoče izvršiti več kompenzacijskih kupcij, da okrepi valutno in devizno zalogo Narodne banke oziroma da jo obdrži na prejšnji višini. V zadnjih dneh so začeli s pogajanjimi za večjo kupcijsko transakcijo s sovjetsko vlado: poljska tobačna monopolna uprava se zaveže, da bo nakupovala surovino v Rusiji, nasprotno bo pa ruska vlada dala poljski kovinski industriji večja naročila. Vrednost transakcij znaša 1 milijon zlatov.

Inozemska imovina Francije v Angliji in Ameriki. »Evening Standard« poroča, da znaša skupna vsota francoske imovine pri angleških bankah sedaj okoli 80 milijonov funtov, imovina v Ameriki pa da znaša ca 500 milijonov dolarjev. To poročilo opira »Evening Standard« na informacije iz uradnih bančnih krogov in je torej nekakšno oficijozno inspirirano. Krije se približno s številkami, ki so jih imenovali doslej v mednarodnih finančnih krogih. Vsa francoska imovina v Angliji in v U. S. A. doseže torej ca 1 milijardo dolarjev.

Zvišanje mezd — znižanje cen. Mednarodni delovni urad izdaja časopis »Industrial and Labour Information«. Tam beremo izvlečke iz govora Owena Younga, predsednika Splošne Ameriške električne družbe: »Počasi se učimo, da ni treba, da bi nizke delavske mezde pomenile visok dobiček za kapital. Skusili smo, da se dajo dvigajoče se mezde popolnoma spraviti v sklad s padajočimi cenami. Tudi smo skusili, da produktivita dela ni odvisna samo od dobe delovnega časa in tudi ne od utrujenosti pri gotovih vrstah dela. Ne gre za to, kako dolgo morejo delati delavci brez telesne utrujenosti, temveč za to, kako dolgo delajo z vdanostjo in vnemo. Ko to dvoje neha, postane delo breme; ko pride izmučenost, postane delo sužnost.«

Pri borzi dela v Mariboru dobi delo 5 hlapcev, 8 viničarjev, 1 vrtnar, 16 kamnosekov, 1 ključavničar, 30 mizarjev, 1 lesosugar, 10 čevljarjev, 1 usnar, 2 kartačarja, 1 slikar, 1 kolar, več vajencev (ključavničarske, pekarske, pečarske, krojaške, mizarjske, in mlinarske obrti), 30 kmečkih dekel, 3 natakariče, 3 gospodinje, 10 kuharic, 20 služkinj, 3 varuške, 2 vzgojiteljici, 1 tovarniška delavka, 1 pomožna tkalka.

Borza dela v Mariboru išče ključavničarja, ki je več vsem popravilom pri osebnih železnih vozovih, posebno pa pri onih z avtomatičnimi zavorami (Vakuum), s parno kurjavo ter plinsko razsvetljavo.

Drobne vesti. Kljub znanim olajšavam za nemško železno industrijo, o katerih smo že poročali, so morali plačati Nemci v drugem letošnjem četrtletju 1.660.000 dolarjev kazni za nadprodukcijo, za vsako tono 1.75 marke. — Zlate

zaloge Nemške državne banke so se v sredi avgusta dvignile nad 830 milijonov mark, in gre dvig večinoma na rovaš ruskih prodaj. Rusi niso prodali zlata za marke, temveč za devize. — Argentinsko poljedelsko ministrstvo poroča, da znaša s pšenico posejani prostor letos 19.440.000 acrov (lani 19.27 milj.). z ovsom 3.14 (3.17), z lanom 6.72 (6.67). 1 acre = 40.468 a. — Rumunija ima letos 4.600.000 met. stotov ječmena za eksport na razpolago. Ta prevešek bodo spravili v pristanišča ob Črnem morju in od tam po morski poti v zahodne evropske države. — Nemški državni dohodki v juliju iz davkov, carin itd. so dali 948 milijonov mark, dosti več kot v juniju. V prvih štirih mesecih tekočega gospodarskega leta so nesli 2874 milijonov mark, za 711 milijonov več kot v isti dobi lanskega leta. Vsled ugodnega razvoja v juliju je prekoračena tretjina, določena za 4 mesece. — Na svetovnem kongresu čevljarjske industrije v Londonu so hoteli proglasiti bojkot proti izdelkom tvrdke Bata. Na predlog nemškega delegata so namero z bojkotom opustili, »ker bi ta korak razširjenje Batovih izdelkov le še bolj pospešil.« — Drugo letno polovico reparacij v znesku 125 milijonov mark je nemška industrija točno in redno vplačala. — Po polomu lvske tekstilne tvrdke brata Martel, ki je postala insolventna z 1 milijonom zlatov, je napovedal konkurz tudi tretji brat Martel, ki vodi samostojno tvrdko; pasiva znašajo 2 milijona zlatov. — Pridetek lanu v Češkoslovaški bo srednji in le malo bo prvovrstnega blaga. — Pogajanja o odplačilu ruskih dolgov Franciji so zopet prekinjena. — Od 6. do 14. t. m. se vrši v Parizu mednarodni livarski kongres. Razgovori se tičejo organizacije lastnih nabavnih stroškov itd. Sledijo obiski tovarn in študijska potovanja po Franciji.

Gospodarske vesti. — Češkoslovaška tekstilna tovarna F. Bruna bo zgradila na Ogrskem novo tekstilno tovarno s 300 statvami. — Ogrski premogovniki se zelo zanimajo za produkcijo tekočin iz premoga. Totiški premogovnik vsebuje 8 do 10 odstotkov katrana in se predelovanje premoga že zato izplača. — Pogajanja v ogrski mlinarski industriji so končana in dobijo delavci 4 do 8 vinarjev na uro več. — Mlinarski dogovor med Avstrijo in Ogrsko bo veljal zaenkrat kot provizorij,

dokler se ne doseže sporazum z Jugoslavijo. — V juliju so nakopali na Nemškem 12.635.000 ton črnega in 12.089.000 ton rjavega premoga; koksa so napravili 2.658.000 ton. — Bilanca poljskega monopola špirta od 1. aprila 1926 do 1. aprila 1927 izkazuje promet 4800 milijonov zlatov. Državni blagajni so dali 328 milijonov zlatov kot delež na dobičku. Po odbitku upravnih stroškov ostane 42 milijonov zlatov čistega dobička. — Letošnji pridelek na Poljskem bo dal 13.800.000 met. stotov pšenice, 59.800.000 stotov rži, 17.100.000 stotov ječmena, 11.100.000 stotov ovs. Številke so provizorične. — Z veljavnostjo 2. t. m. so zvišati Poljaki izvozno carino na otrobe na 7% zlatov in so določili izvozno carino na rž s 15 zlati, tako da izvoz teh dveh predmetov pač ne pride v poštev. S temi odredbami so hoteli znižati domače cene, a so ravno v zadnjih dneh poskočile, ker je bilo vreme slabo. — Italijanski oddelek družbe Bemberg (umetna svila) bo na občnem zboru 7. t. m. zvišal delniško glavnico za 8 milijonov lir, od 24 na 32. — Avstrijska bakrena družba Mitterberg je zvišala produkcijo v juliju na 136.000 ton rude. Sedaj bo izvedla več investicij, vodno moč bodo bolj izrabili itd. — Poljska kovinska industrija je sedaj dobro zaposlena. Tovarne za izdelovanje poljedelskih strojev delajo za jesen že zelo intenzivno. Tovarne tkalnih strojev so dobile v zadnjem času prav velika naročila, tako od doma kot iz Rumunije, iz Daljnega vzhoda, Južne Amerike itd. Tovarne emaljnega orodja delajo po obnovitvi sindikata v prav ugodnih pogojih, kar je imelo za posledico utrditev cen. — Bethlehem Steel Corporation je za United States Steel Corp. največji ameriški jekleni koncern. Sedaj se je zelo razširil in je izpeljal popolno reorganizacijo, tako da je njega konkurenčna zmožnost močno narasla. — Kljub raznim neugodnim momentom se more vendarle reči, da se avstrijski tekstilni industriji letos bolje godi kot lani. — Vršijo se predela za elektrifikacijo Burgenlanda in računijo, kakšno mero bo zavzel bodoči konsum. — Zadnje cenitve ogrskega pridelka se glasijo: pšenica 20.44 mil. met. stotov, rž 5.69, ječmen 4.98, oves 3.08, krompir 16.91, sladkorna pesa 12.14. — Češkoslovaška sladkorna industrija je predložila vladi spomenico, naj

se po zgledu Nemčije dovolijo za njeno blago transportne olajšave po železnicah. — Sorazmerno z znižanjem obrestne mere Avstrijske Narodne banke so tudi drugi avstrijski bančni zavodi odredili znižanje dosedanjih bančnih pogojev. — Češkoslovaške trgovske in obrtne zbornice se trudijo za reformo zavarovalnega prava. Obstoječa zakonodaja ne odgovarja predvsem interesom zavarovancev. — Češkoslovaške avtomobilne tovarne in predelovalnice kavčuka so z ozirom na trdno tendenco na trgih kavčuka krile v preteklem tednu na mednarodnih trgih svojo potrebo za 6 do 8 mesecev naprej; veliko učinkovitih kupcij so sklenili v Hamburgu in v Rotterdamu, za poznejši rok pa v Newyorku in Londonu. Še sedaj niso popravljene izgube, ki jih je utrpela češkoslovaška gumijeva industrija vsled prejšnjega padca cen. — Sindikat nemške industrije jute je cene zvišal. — Nasprotno so pa Nemci znižali cene za cinkasto pločevino. — Ker so šle cene lesa na Češkoslovaškem nad svetovno pariteto, se je to takoj poznalo v izvozu; v juniju 36.000 vagonov, v juliju 31.670, padec torej skoraj 20 odstotkov, čeprav so julijske dobave bile namenjene še za kritje lesa nehajoče se stavbne sezije in čeprav dosega izvoz lesa v juliju sicer svoj višek.

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava motvoza. Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje drugo pismeno dražbo za dobavo 1.050 kg pečatnega motvoza. Dražba bo 26. septembra t. l. ob 11. uri v pisarni poštne direkcije v Ljubljani, soba števil. 42. — Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba števil. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo tudi pogoji.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. septembra t. l. ponudbe glede dobave pločevine iz plavljenega železa; do 20. septembra t. l. pa glede dobave 5000 komadov bakrenih gostilnih obrobočkov za elemente ter glede dobave raznega stekla za bzinomere in paromere. — Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 10. septembra t. l. ponudbe glede dobave 1 aparata za povečevanje in zmanjševanje načrtov (Pantograph). — Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 25. septembra t. l. ponudbe glede dobave raznih električnih žarnic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 16. septembra t. l. pri Monopolnem skladišču soli v Ljubljani glede oddaje nakladanja, razkladanja in prevoza soli. — Dne 20. septembra t. l. pri Komandi III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 52 garnitur mersarskega orodja. — Dne 21. septembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave steklenih skledic za plinske svetiljke, vodokaznega stekla itd.; dne 23. septembra t. l. glede dobave zavornih kotlov; dne 24. septembra t. l. glede oddaje nasekavanja pil in rašpelj. — Dne 22. septembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bakrenega materiala; dne 23. septembra t. l. pa glede dobave stekel za vagona okna. — Dne 22. septembra t. l. pri Glavnem sanitetnem slagališču v Zemunu glede dobave raznega sanitetnega materiala (steklenice, škatlice za zdravlila). — Dne 22. septembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu, glede dobave 6.000 komadov zabojev. — Dne 22. septembra t. l. pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave 10.000 kg strešne pločevine, 7 milijonov 650.000 komadov kartonov za vozne karte, ogledalnih šip ter glede dobave 3000 komadov praskalic (razpočnikov).

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesom na vpogled.

Telefon 2578

Ustanovljeno l. 1886.

TOVARNA KISA

Telefon 2578

Ustanovljeno l. 1886.

Jernej Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1

(poleg Leoniča) priporoča svoj priznani dobri (poleg Leoniča)

„Majarončkov“ špirtov in vinski kis ter prvovrsten kis za vlaganje sočiva.

Brzjavlj: Krispercoloniale Ljubljana. - Telefon števil. 2263.

ANT. KRISPER COLONIALE

Ljubljana.

Lastnika: ALOJZIJ LILLEG in JOS. VERLIČ.

Veletrgovina kolonijalne robe.

Velepražarna kave.

Mlini za dišave.

Zaloga špirta, raznega žganja in konjaka.

Mineralne vode.

Ceniki na razpolago. — Točna postrežba.

TISKARNA MERKUR

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. ŠT. 2552.

LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23